

EKONOMISTA

CZASOPISMO

POŚWIĘCONE NAUCE I POTRZEBOM ŻYCIA

ZAŁOŻONE W ROKU 1900

2022

1

POLSKA AKADEMIA NAUK
KOMITET NAUK EKONOMICZNYCH

POLSKIE TOWARZYSTWO
EKONOMICZNE

WYDAWNICTWO
KEY TEXT

WARSZAWA

Spis treści

Artykuły

Michał MROWIEC: O ekonomii normatywnej i pozytywnej w perspektywie założenia o chaotyczności zjawisk ekonomicznych	7
Jan Marek SZTAUDYNGER, Jan Jacek SZTAUDYNGER: The Impact of Supply Bottlenecks on Investment Efficiency.	23
Andrzej CZYŻEWSKI, Ryszard KATA, Anna MATUSZCZAK: Expenditure of Poland’s Agricultural Budgets in the Context of Selected Macroeconomic Relations	41
Jakub KUBICZEK, Wojciech DEREJ, Angelika KANTOR: Scientific Achievements of Economic Academic Workers in Poland: Bibliometric Analysis	67
Joanna FRANASZEK: Choosing a Field of Education: Signaling, Mismatch, and Equilibrium Shifting	94

Laureaci Nagrody Nobla

Dominik BUTTLER: Empiryczna rewolucja. Nagroda Banku Szwecji im. Alfreda Nobla w 2021 r.: David Card, Joshua Angrist, Guido Imbens	114
--	-----

Recenzje i omówienia

<i>Polska w Unii Europejskiej – od stowarzyszenia do piętnastoletniego członkostwa. Monografia jubileuszowa dedykowana Profesor Elżbiecie Kaweckiej-Wyrzykowskiej</i> , red. A.A. Ambroziak, A.D. Szypulewska-Porczyńska (rec. Czesław Skowronek, Bogumiła Mucha-Leszko)	127
--	-----

*

Dwumiesięcznik „Ekonomista” publikuje oryginalne teksty naukowe w języku polskim i angielskim poświęcone problematyce ekonomicznej. Wszystkie nadesłane teksty zgodne z profilem pisma i jego standardami redakcyjnymi są oceniane przez recenzentów w procedurze *double-blind* i zatwierdzane do druku przez Komitet Redakcyjny.

Czasopismo „Ekonomista” jest indeksowane w Web of Science Emerging Sources Citation Index (ESCI), ERIH PLUS, RePEc, Scimago Journal & Country Rank i ICI Journals Master List (Index Copernicus International). Każdy artykuł zawiera streszczenie w języku polskim, angielskim i rosyjskim (wraz ze słowami kluczowymi i kodami JEL), dostępne na stronie redakcyjnej czasopisma i reprodukowane w polskiej bazie bibliograficznej BazEkon. Anglojęzyczne streszczenia są także zawarte w międzynarodowych bazach ESCI i CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities). Otwarty dostęp do pełnych tekstów artykułów z zasobów archiwalnych oraz wybranych artykułów z wydań bieżących jest możliwy na stronie redakcyjnej (www.ekonomista.info.pl).

Zgodnie z decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 lipca 2019 r. za publikację zamieszczane w „Ekonomiście” przyznaje się 40 pkt.

Contents

Articles

Michał MROWIEC: Normative and Positive Economics in the Perspective of the Assumption of Chaoticity of Economic Phenomena	7
Jan Marek SZTAUDYNGER, Jan Jacek SZTAUDYNGER: The Impact of Supply Bottlenecks on Investment Efficiency.	23
Andrzej CZYŻEWSKI, Ryszard KATA, Anna MATUSZCZAK: Expenditure of Poland’s Agricultural Budgets in the Context of Selected Macroeconomic Relations	41
Jakub KUBICZEK, Wojciech DEREJ, Angelika KANTOR: Scientific Achievements of Economic Academic Workers in Poland: Bibliometric Analysis	67
Joanna FRANASZEK: Choosing a Field of Education: Signaling, Mismatch, and Equilibrium Shifting.	94

Nobel Prize Laureates

Dominik BUTTLER: Empirical Revolution. Nobel Memorial Prize in Economic Sciences in 2021: David Card, Joshua Angrist, Guido Imbens.	114
---	-----

Book reviews

<i>Polska w Unii Europejskiej – od stowarzyszenia do piętnastoletniego członkostwa. Monografia jubileuszowa dedykowana Profesor Elżbiecie Kaweckiej-Wyrzykowskiej (Poland in the European Union – from Association to Fifteen Years of Membership. Jubilee Monograph Dedicated to Professor Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska)</i> , ed. A.A. Ambroziak, A.D. Szypulewska-Porczyńska (rev. Czesław Skowronek, Bogumiła Mucha-Leszko)	127
---	-----

*

Bimonthly “Ekonomista” publishes original scientific texts written in Polish and English devoted to economic problems. All the received texts consistent with journal profile and its editorial standards are subject to double-blind peer reviews and must be accepted by the Editorial Committee.

Journal “Ekonomista” is indexed in Web of Science Emerging Sources Citation Index (ESCI), ERIH PLUS, RePEc, Scimago Journal & Country Rank, and ICI Journals Master List (Index Copernicus International). Each article includes an abstract in Polish, English and Russian (together with key words and JEL codes), which are available on the editorial page and are reproduced in the Polish bibliographical base BazEkon. English abstracts are also reproduced in international bases, such as ESCI and CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities). Open access to full texts of articles contained in archival resources and selected articles published in current issues is also possible through the editorial page (www.ekonomista.info.pl).

According to the decision of the Minister of Science and Higher Education of 31 July 2019, research papers published in “Ekonomista” are given 40 scores.

Содержание

Статьи

Михал МРОВЕЦ: О нормативной и позитивной экономике в свете положений о хаотичности экономических явлений	7
Ян Марек ШТАУДЫНГЕР, Ян Яцек ШТАУДЫНГЕР: Влияние узких мест предложения на эффективность инвестиций	23
Анджей ЧИЖЕВСКИ, Рышард КАТА, Анна МАТУШЧАК: Расходы сельскохозяйственного бюджета Польши в контексте отдельных макроэкономических отношений	41
Якуб КУБИЧЕК, Войцех ДЕРЕЙ, Ангелика КАНТОР: Научные достижения польских вузовских преподавателей экономики: библиометрический анализ	67
Иоанна ФРАНАШЕК: Выбор направления учебы: сигнализация, несоответствие и перенос равновесия	94

Лауреаты Нобелевской премии

Доминик БУТТЛЕР: Эмпирическая революция. Премия Шведского банка им. Альфреда Нобеля в 2021 году: Дэвид Кард, Джошуа Ангрис, Гвидо Имбенс	114
--	-----

Рецензии и обзоры

<i>Польша в Европейском союзе – от ассоциации к пятнадцатилетнему членству. Юбилейная монография, посвященная Профессору Эльжете Кавецкой-Выжиковской</i> , ред. А.А. Амброзьяк, А.Д. Шипулевска-Порчиньска (рец. Чеслав Сковронек, Богумила Муха-Лешко)	127
--	-----

*

Журнал «Ekonomista» выходит раз в два месяца. В нем содержатся научные тексты по вопросам экономики на польском и английском языке. Все присланные в редакцию тексты, которые соответствуют профилю журнала и его редакционным стандартам, оцениваются рецензентами по процедуре double-blind и утверждаются к печати Редакционным Комитетом.

Журнал «Ekonomista» индексируется в Web of Science Emerging Sources Citation Index (ESCI), ERIN PLUS, RePEc, Scimago Journal & Country Rank и ICI Journals Master List (Index Copernicus International). Каждая статья сопровождается резюме на польском, английском и русском языках, к которым прилагаются ключевые слова и коды JEL. Резюме помещены на редакционном сайте журнала и в польской библиографической базе BazEkon. Англоязычные резюме доступны также в международных библиографических базах ESCI и CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities). Полные тексты статей из архивной базы и избранные статьи из текущих выпусков находятся в открытом доступе на редакционном сайте (www.ekonomista.info.pl).

Согласно постановлению Министерства науки и высшего образования от 31 июля 2019 года за публикацию в журнале «Ekonomista» присваивается 40 пунктов.

MICHAŁ MROWIEC*

O ekonomii normatywnej i pozytywnej w perspektywie założenia o chaotyczności zjawisk ekonomicznych

Wprowadzenie

Podjętym w artykule problemem badawczym jest ontologiczna perspektywa ogółu zjawisk uznawanych za ekonomiczne zestawiona z ogólną kategorią idealizmu oraz założeń właściwych ekonomii normatywnej. Za pytanie badawcze przyjmuje się zatem, czy przyjmowanie postulatów idealistycznych oraz stanowiących ich rodzaj sądów wartościujących w ekonomii jest jakkolwiek uzasadnione lub przydatne, gdyby omawiane zjawiska miały okazać się wyłącznie chaotyczne. To na mocy założeń teorii chaosu deterministycznego oznacza, że na układ (np. fizyczny, gospodarczy) jako całość wpływa wiele zmiennych, których dynamika jest nieliniowa, warunki początkowe trudne do ustalenia, co sprawia wrażenie, jakoby zjawiska były przypadkowe i skutecznie utrudnia lub uniemożliwia jakiegokolwiek długoterminowe prognozy (Czaja 2011).

Artykuł obejmuje pojęciową systematykę trzech wymienionych zagadnień, ich wzajemnych zależności, przedstawienie metod weryfikacji hipotez zakładających chaotyczność zjawisk ekonomicznych oraz zasadniczą część o rozstrzygnięciu, czy paradygmat chaosu może być skutecznym sposobem na rodzaj detronizacji wolicjonalności w najbardziej uogólnionych stanowiskach dotyczących nauki ekonomii.

W artykule można identyfikować pożytek zarówno teoriopoznawczy, ponieważ wszelka tematyka, którą podjęto w rozważaniach, a nade wszystko ich efekty, sprowadzają się do ambicji powtórnego skategoryzowania niektórych zagadnień ekonomii, co miałyby przecież swój epistemologiczny atut. Za pożytek zaś praktyczny lub – skoro idzie o praktykę ekonomii – biznesowy można uznać specyficzną właściwość decyzji zakupowych, produkcyjnych, inwestycyjnych lub społecznych, że w sytuacji optymalnej nie będą mogły się znaleźć albo że natura optimum

* Mgr Michał Mrowiec – Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach; ORCID: 0000-0001-7934-5439; e-mail: michal.mrowiec@edu.uekat.pl

Zeguła-Nowak J. (2008), *Człowiek w ujęciu perfekcjonistycznej myśli etycznej Henryka Elzenberga*, „Humanum. Międzynarodowe Studia Społeczno-Humanistyczne” 2(2), s. 47–64.

Zeug-Zebro K., *Badanie wpływu redukcji szumu na identyfikację dynamiki chaotycznej na przykładzie finansowych szeregów czasowych*, Wydawnictwo UE w Katowicach, Katowice 2014, s. 269–280.

O EKONOMII NORMATYWNEJ I POZYTYWNEJ W PERSPEKTYWIE ZAŁOŻENIA O CHAOTYCZNOŚCI ZJAWISK EKONOMICZNYCH

Streszczenie

W artykule jest rozważany problem podziału ekonomii na pozytywną i normatywną, a także jego reinterpretacji ze względu na założenia teorii chaosu deterministycznego dla zjawisk ekonomicznych i funkcjonowania rynku. Pytanie badawcze wyrażone jest jako wątpliwość, czy przyjmowanie postulatów idealistycznych oraz opartych na nich sądów wartościujących w ekonomii jest uzasadnione lub przydatne, gdyby omawiane zjawiska okazały się wyłącznie chaotyczne. Odniesiono się do kwestii przedmiotu działalności inwestycyjnej, zwracając uwagę na historyczny zarys kształtowania się podstawowych kategorii ekonomicznych właściwych dla ekonomiki inwestowania. Przedmiot rozważań został podporządkowany założeniom ekonomii złożoności i teorii chaosu deterministycznego, przy czym niektóre ich elementy przedstawiono jako argumenty za zasadnością stosowania ich wobec badań rynków finansowych i systemu gospodarczego. Po wprowadzeniu klasycznego podziału ekonomii na pozytywną i normatywną zwrócono uwagę na specyfikę interpretacji tego podziału w świetle teorii chaosu. Sprawdzono zasadność tego podziału, przy czym stwierdzono, że duży stopień niepewności wyników w dynamice chaotycznej ogranicza sądy bezwzględnie pewne, a wobec tego większą wagę należy przypisać podejściu normatywnemu. Rozważania zostały rozszerzone o kilka spostrzeżeń wskazujących na otwarte kwestie i postulaty procedur badawczych w ramach ekonomii złożoności dotyczące decyzji inwestycyjnych.

Słowa kluczowe: teoria chaosu, wartość, entropia, ekonomia normatywna, ekonomia pozytywna

JEL: B41, G10, G41

NORMATIVE AND POSITIVE ECONOMICS IN THE PERSPECTIVE OF THE ASSUMPTION OF CHAOTICITY OF ECONOMIC PHENOMENA

Summary

The article considers the problem of the division of economics into positive and normative, as well as its reinterpretation due to the assumptions of the theory of deterministic chaos for economic phenomena and the functioning of the market. The research question is expressed as a doubt whether adopting idealistic postulates and the related value judgments in economics is anyway justified or useful if the phenomena under discussion turned out to be purely chaotic. The issue of the subject of investment activity was raised, paying attention to the historical outline of the constitution of the basic economic cat-

egories relevant to the economics of investment. The subject of the considerations was subordinated to the assumptions of the complexity economics and the theory of deterministic chaos, with some of their properties presented as arguments for the legitimacy of applying them to research on financial markets and the economic system. After introducing the classical division of economics into positive and normative, attention was drawn to the specific interpretation of this division in terms of the chaos theory. The legitimacy of this division was checked, while it was found that the high degree of uncertainty of the results in the chaotic dynamics limits the judgments absolutely sure, and therefore a greater importance should be given to the normative approach. The considerations have been extended by several observations pointing to open issues and postulates of research procedures within the complexity economics applicable for investment decisions.

Keywords: chaos theory, value, entropy, normative economics, positive economics

JEL: B41, G10, G41

О НОРМАТИВНОЙ И ПОЗИТИВНОЙ ЭКОНОМИКЕ В СВЕТЕ ПОЛОЖЕНИЙ О ХАОТИЧНОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЯВЛЕНИЙ

Резюме

В статье автор рассматривает проблему разделения экономики на позитивную и нормативную и ее новой интерпретации с учетом положений теории детерминистического хаоса для экономических явлений и функционирования рынка. Исследовательская задача формулируется следующим образом: насколько оправдано и полезно принятие идеалистических постулатов и основанных на них оценочных суждений, если рассматриваемые явления имеют исключительно хаотичный характер. Было выражено также мнение о предмете инвестиционной деятельности и обрисован исторический путь формирования основных экономических категорий, присущих экономике инвестирования. Предмет исследования был подчинен положениям экономики сложности и теории детерминистического хаоса, причем некоторые их элементы были представлены как аргументы оправданности их применения в области исследования финансовых рынков и экономической системы. После классического разделения экономики на позитивную и нормативную, было обращено внимание на специфику интерпретации этого разделения в свете теории хаоса. Была проверена оправданность этого разделения, причем констатировалось, что большая степень неуверенности, присущая результатам в хаотической динамике ограничивает абсолютно бесспорные утверждения и поэтому большее значение следует приписать нормативному подходу. Анализ был расширен на несколько замечаний, указывающих на открытые проблемы и постулаты исследовательских процедур в рамках экономики сложности, касающиеся инвестиционных решений.

Ключевые слова: теория хаоса, ценность, энтропия, нормативная экономика, позитивная экономика

JEL: B41, G10, G41

JAN MAREK SZTAUDYNGER*
JAN JACEK SZTAUDYNGER**

The Impact of Supply Bottlenecks on Investment Efficiency¹

Introduction

There are thousands of production processes in the economy, and in many of these we can probably identify as supply bottlenecks. It can be assumed that most of them are caused by changing demand structure or increased demand, neither of which can always be adjusted by substitution, export, or import. When such adjustments prove to be insufficient, investments in fixed assets are necessary. In this article, we will examine the impact of physical capital investments on economic growth. Investments are designed to mitigate or eliminate imbalances. An economic imbalance consists of many bottlenecks, which is why this article could very well be titled “The impact of supply imbalance on investment efficiency.”

We will examine the impact of investments in physical capital on production growth and will try to describe to what extent this growth depends on the bottleneck (imbalance) that preceded the investment. The investment has overcome this production bottleneck. The investment decision to deal with economic disequilibria is enhanced by education (Schultz 1975, p. 843). Therefore, we will treat our model as an endogenous growth model.

* Jan Marek Sztudynger, MA, former (graduate) doctoral student – University of Łódź; ORCID 0000-0002-6402-7654; e-mail: jan.szt@wp.pl

** Prof. Dr hab. Jan Jacek Sztudynger – University of Łódź, Chair of Econometrics; ORCID 0000-0002-2622-7997; e-mail: jan.jacek.sztudynger@uni.lodz.pl (corresponding author).

¹ The theoretical part of this article is the improved and condensed version of the theoretical section of our article in Polish (Sztudynger and Sztudynger 2019). A new concept of the supply gap was added. In the empirical part of the article we use a different growth model. We eliminated the quasi-identity relationship between the increase of the investment/output ratio and GDP growth and replaced it with the level of the investment/output ratio.

We would like to thank Paweł Baranowski, Michał Majsterek and Wojciech Zatoń, University of Lodz for productive discussions.

- Tokarski T.(2009), *The Supply Side Determinants of Economic Growth*, in: Welfe W. (ed.), *Knowledge Based Economies. Models and Methods*, Peter Lang, Frankfurt am Main, pp. 25–48.
- Wang Y., Zhao Q., Zheng D. (2005), *Bottlenecks in Production Networks: An Overview*, “Journal of Systems Science and Systems Engineering”, no. 14(3).

THE IMPACT OF SUPPLY BOTTLENECKS ON INVESTMENT EFFICIENCY

Summary

In the paper, the impact of physical capital investments on macroeconomic growth is examined. The authors try to show to what extent it depends on the supply bottleneck (disequilibrium), which existed before the investment and which is eliminated by this investment. The narrower the bottleneck and the more it slows down macroeconomic growth, the more output growth will result from this investment in physical capital. In order to verify this hypothesis, the growth model was modified. Because bottlenecks occur irregularly, GDP fluctuations generated by the model are also irregular (non-cyclical). The authors propose to estimate the macroeconomic bottleneck by the average lagged GDP growth (lags 2 to 6 years). The results of calculations made for Poland's economy in the years 1997–2019 confirm that economic slowdown preceding investments strengthens their growth effect.

Keywords: economic growth, physical capital investment, supply bottleneck, Solow model, endogenous growth model

JEL: O40, E13, E20, E22, C20, F43

WPLYW WĄSKICH GARDEŁ PODAŻOWYCH NA EFEKTYWNOŚĆ INWESTYCJI

Streszczenie

W artykule badany jest wpływ inwestycji w kapitale fizycznym na wzrost gospodarczy. Autorzy próbują pokazać, w jakim stopniu zależy to od ograniczeń podażowych (braku równowagi) występujących przed podjęciem inwestycji i przez nią eliminowanych. Im ciaśniejsze jest wąskie gardło podażowe i im mocniej hamuje ono wzrost gospodarczy, tym większy będzie wzrost produkcji wynikający z danej inwestycji kapitałowej. Aby zwerfikować tę hipotezę, został zmodyfikowany model wzrostu. Ponieważ wąskie gardła występują nieregularnie, wahania PKB generowane przez model także są nieregularne (niecykliczne). Autorzy proponują szacować makroekonomiczne wąskie gardło za pomocą średniego tempa wzrostu PKB, rozpatrywanego z opóźnieniem 2–6 lat. Wyniki obliczeń wykonanych dla gospodarki polskiej w latach 1997–2019 potwierdzają, że osłabienie wzrostu w okresie poprzedzającym podjęcie inwestycji wzmacnia jej efekt w zakresie wzrostu produkcji.

Słowa kluczowe: wzrost gospodarczy, inwestycje w kapitale fizycznym, wąskie gardło podażowe, model Solowa, endogeniczny model wzrostu

JEL: O40, E13, E20, E22, C20, F43

ВЛИЯНИЕ УЗКИХ МЕСТ ПРЕДЛОЖЕНИЯ НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИНВЕСТИЦИЙ

Резюме

В статье анализируется влияние инвестиций в физическом капитале на экономический рост. Авторы пытаются показать, в какой степени это влияние зависит от ограничений предложения (отсутствия равновесия), имеющих место до начала инвестиции и которые данная инвестиция устраняет. Чем теснее узкое место предложения и чем сильнее оно тормозит экономический рост, тем выше будет рост производства, вытекающий из данной фондовой инвестиции. Для того чтобы проверить эту гипотезу, была модифицирована модель роста. Узкие места возникают нерегулярно, поэтому колебания ВВП, генерируемые моделью, также нерегулярны (нецикличны). Авторы предлагают оценивать макроэкономические узкие места с помощью среднего темпа роста ВВП, рассматриваемого с опозданием в 2–6 лет. Результаты расчетов, произведенных для польской экономики в 1997–2019 годах, подтверждают, что ослабление роста в период, предшествующий началу инвестиций, усиливает ее эффект в области роста производства.

Ключевые слова: экономический рост, инвестиции в физическом капитале, узкое место предложения, модель Солоу, эндогенная модель роста

JEL: O40, E13, E20, E22, C20, F43

ANDRZEJ CZYŻEWSKI*
RYSZARD KATA**
ANNA MATUSZCZAK***

Expenditure of Poland’s Agricultural Budgets in the Context of Selected Macroeconomic Relations

1. Introduction: justifications for interventionism in the agricultural sector

Public spending on agriculture is an element of state interventionism in this sector. Interventionism instruments can be divided into two groups: market-type tools (regulating supply and influencing demand intervention prices) and non-market-type tools (direct and indirect subsidies and structural policy instruments) (Wigier and Chmurzyńska 2011; Matuszczak 2020). In the European Union, a gradual redirection of state intervention to non-market tracks has been observed since the 1992 in MacSharry reform. This direction has been deepened by the successive reforms of the Common Agricultural Policy (CAP). Agenda 2000 further reduced the guaranteed (intervention) prices in exchange for an increase in direct payments. In turn, the provisions of the 2003 CAP reform from Luxembourg went far beyond the previous measures. A system of decoupled payments was introduced. These reforms successfully improved the market balance and increased agricultural income, but they did not fully solve the problem of disparities in agricultural income. A still unresolved problem is the instability of agricultural income (Severini, Tommaso, Finger 2019) and the persistently large disparities in farmers’ income between EU countries (Kryszak 2020). Moreover, intra-sectoral income inequalities between different farm groups are increasing in many EU countries, including Poland (Mishra, El-Osta, Gillespie

* Prof. D. hab., D. h.c. Andrzej Czyżewski – Institute of Economics and Finance, University of Zielona Góra; ORCID: 0000-0002-6233-6824; e-mail:czyzan1@wp.pl

** D. hab. Ryszard Kata – Prof. of UR, Institute of Economics and Finance, University of Rzeszów; ORCID: 0000-0001-6085-3935; e-mail:rdkata@ur.edu.pl

*** Prof. D. hab. Anna Matuszczak – Institute of Economics, Poznań University of Economics and Business; ORCID: 0000-0002-5045-5447; e-mail: anna.matuszczak@ue.poznan.pl

- Tarnowska A. (2010), *Ekonomiczna dostępność żywności w krajach Unii Europejskiej*, “Roczniki Naukowe SERiA”, no. 12(1), pp. 224–229.
- Wasilewska E. (2017), *Starość demograficzna obszarów wiejskich i jej zróżnicowanie*, “Roczniki Naukowe SERiA”, no. 104(3).
- Wąs A., Kobus P. (2018), *Implikacje mechanizmu degresywności płatności bezpośrednich w WPR 2020+ w Polsce*, in: Soliwoda M. (ed.), *Subsydia a ekonomika, finanse i dochody gospodarstw rolniczych*, no. 4, IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Wigier M., Chmurzyńska K. (2011), *Interwencjonizm w agrobiznesie na przykładzie PROW 2007–2013 – teoria i praktyka*, “Ekonomika i Organizacja Gospodarki Żywnościowej”, no. 90, pp. 25–40.
- Wilkin J. (1986), *Współczesna kwestia agrarna*, PWN, Warszawa.
- Wilkin J. (2003), *Interwencjonizm państwowy w rolnictwie – dlaczego był, jest i będzie*, in: *Dostosowywanie polskiego rynku rolnego do wymogów UE*, IERiGŻ, Warszawa.
- Wilkin J. (2007), *Uwarunkowania rozwoju polskiego rolnictwa w kontekście europejskim i globalnym. Implikacje teoretyczne i praktyczne*, Paper presented at the 8th Congress of Polish Economists: “Poland in the World Economy – Chances and Threats of Development”, 29–30 November 2007, Warszawa.
- Yu B., You L., Fan S. (2009), *A Typology of Food Security in Developing Countries under High Food Prices*, Contributed Paper prepared for presentation at the International Association of Agricultural Economists Conference, August 16–22, Beijing, China.
- Zegar J.S. (2008), *Dochody w rolnictwie w okresie transformacji i integracji europejskiej*, IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Zegar J.S. (2018), *Kwestia agrarna w Polsce*, IERiGŻ-PIB, Warszawa.
- Zegar J.S. (2019), *Kwestia agrarna w niepodległej Rzeczypospolitej – aspekt ekonomiczny*, “Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy”, no. 59(3), pp. 83–94.

EXPENDITURE OF POLAND’S AGRICULTURAL BUDGETS IN THE CONTEXT OF SELECTED MACROECONOMIC RELATIONS

Summary

The article analyses the dynamics and structure of agricultural expenditure in Polish state budgets in 1995–2020, which is the basis for considerations on the relationship between budget expenditure on agriculture and the dynamics of GDP and the dynamics of the state budget. The analysis concerned both nominal values and values adjusted by the CPI inflation index. In the pre-accession period (1995–2003) real spending on agriculture, excluding subsidies to ASIF, showed a downward trend. The situation changed after Poland’s accession to the European Union. In 2004–2009, there was a rapid increase in the total agricultural budget (including national and EU funds) and a change in its structure towards pro-development goals. At the same time, agricultural budget expenditure became largely dependent on European funds. Since 2009, a stabilisation of real spending on agriculture can be observed, and between 2015 and 2019 even a slight downward trend, with a renewed increase in redistributive objectives in the spending on agriculture and rural areas. The Polish agriculture benefited unevenly from the effects of economic growth recorded between 1995 and 2020. However, taking into account only development expenditure on agriculture (excluding social expenditure, or ASIF), above-average benefits of the analysed sector are observed. Moreover, the average growth rate of total

agricultural budget expenditure (including domestic and EU funds), was slightly higher than the growth rate of state budget expenditure.

Keywords: budget expenditures, GDP, agriculture, CAP, GDP, ASIF

JEL: E62, H60, Q18

WYDATKI BUDŻETÓW ROLNYCH POLSKI W KONTEKŚCIE WYBRANYCH RELACJI MAKROEKONOMICZNYCH

Streszczenie

W artykule dokonano analizy dynamiki i struktury wydatków na rolnictwo w budżetach Polski w latach 1995–2020, co jest podstawą rozważań na temat relacji między wydatkami budżetowymi na rolnictwo a dynamiką PKB i dynamiką budżetu państwa ogółem. Analizie poddano zarówno wielkości nominalne, jak i urealnione o wskaźnik inflacji CPI. W okresie przedakcesyjnym (1995–2003) realne wydatki na rolnictwo, z pominięciem dotacji do KRUS, wykazywały tendencję spadkową. Sytuacja uległa zmianie po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. W latach 2004–2009 nastąpił skokowy wzrost budżetu rolnego ogółem (obejmującego środki krajowe i środki UE) oraz zmiana jego struktury w kierunku celów prorozwojowych. Jednocześnie wydatki budżetu rolnego w znacznym stopniu zostały uzależnione od funduszy europejskich. Od 2009 r. można obserwować stabilizację realnych wydatków na rolnictwo, a w latach 2015–2019 nawet nieznaczną tendencję spadkową, przy ponownym wzroście celów redystrybucyjnych w strukturze wydatków na rolnictwo i obszary wiejskie. Rolnictwo w nierównym stopniu korzystało z efektów wzrostu gospodarczego notowanego w latach 1995–2020. Jednakże biorąc pod uwagę tylko wydatki rozwojowe na rolnictwo (bez wydatków socjalnych – KRUS), obserwuje się ponadprzeciętne korzyści analizowanego sektora. Ponadto średnie tempo wzrostu wydatków budżetu rolnego ogółem (obejmującego środki krajowe i środki UE) było nieco wyższe od tempa przyrostu wydatków budżetu państwa.

Słowa kluczowe: wydatki budżetowe, PKB, rolnictwo, WPR, KRUS

JEL: E62, H60, Q18

РАСХОДЫ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО БЮДЖЕТА ПОЛЬШИ В КОНТЕКСТЕ ОТДЕЛЬНЫХ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ

Резюме

В статье произведен анализ динамики и структуры расходов на аграрный сектор в бюджете Польши в 1995–2020 годах. Данные анализа послужили основанием для изучения взаимосвязи между расходами бюджета на сельское хозяйство с одной стороны и динамикой ВВП а также динамикой госбюджета в целом, с другой. Были проанализированы как номинальные величины, так и величины, скорректированные на показатель инфляции CPI. В период подготовки к вступлению в ЕС (1995–2003), реальные расходы на сельское хозяйство, без учета субсидий в КРУС (Касса сельскохозяйственного страхования), имели тенденцию к снижению. Ситуация изменилась после вступления Польши в Европейский союз. В 2004–2009 годах произошло резкое увеличение общего сельско-

хозяйственного бюджета (включающего отечественные и европейские фонды) и изменение его структуры в сторону целей развития. При этом расходы сельскохозяйственного бюджета в значительной степени стали зависеть от европейских денег. С 2009 года наблюдается стабилизация реальных расходов на сельское хозяйство, а в 2015–2019 годах фиксируется даже незначительная падающая тенденция наряду с ростом целей перераспределения в структуре расходов на сельское хозяйство и сельские районы. Сельское хозяйство в различной степени воспользовалось эффектами экономического роста 2015–2020 годов. Учитывая только расходы на развитие (без социальных расходов – КРУС), можно констатировать, что благоприобретения анализируемого сектора находились на уровне выше среднего. Кроме того, средний темп роста расходов сельскохозяйственного бюджета (включающего национальные и европейские фонды) был немного выше, чем темп роста расходов всего госбюджета.

Ключевые слова: бюджетные расходы, ВВП, сельское хозяйство, Общая аграрная политика, КРУС

JEL: E62, H60, Q18

JAKUB KUBICZEK*
WOJCIECH DEREJ**
ANGELIKA KANTOR***

Scientific Achievements of Economic Academic Workers in Poland: Bibliometric Analysis

Introduction

An indispensable element of the work of every scientist is the outcome of their research – scientific publications. The prestige of a given publication is proved by the journal it is published in and the publication’s bibliometric characteristics based on the number of citations (Citescore, Impact Factor). The higher quality the publications are, the greater the ranks of the authors and the university they represent. The number of researchers’ publications and the comparison of citations can be used inside and outside the university. It is possible to evaluate employees during individual assessments, procedures concerning science degrees, granting scholarships and preparing reports on a university’s activities that are necessary to obtain funds (Komperda and Mała-Stolingwa 2017). Information on the number of publications, citations and indexes may also be used during the benchmarking of universities.

The literature review showed the existence of a research gap which was defined as the lack of comparisons of scientific achievements (in terms of citations) among research workers of economic universities in Poland. Therefore, the aim of the study is to present and compare the scientific achievements of employees of economic universities in Poland using a list of bibliometric indicators as basis (number of publications, number of citations, *h*-index). In order to achieve the article’s goal, the following research questions were posed:

* Jakub Kubiczek, M.Sc., Ph.D. candidate – Department of Economic and Financial Analysis, University of Economics in Katowice; ORCID: 0000-0003-4599-4814; e-mail: Jakub.kubiczek@edu.uekat.pl

** Wojciech Derej, M.Sc., Ph.D. candidate – Department of Labour Market Forecasting and Analysis, University of Economics in Katowice; ORCID: 0000-0001-5642-1726; e-mail: wojciech.derej@edu.uekat.pl

*** Angelika Kantor – M.Sc., Ph.D. candidate – Department of Consumer Research, University of Economics in Katowice; ORCID: 0000-0002-3775-731X; e-mail: angelika.kantor@edu.uekat.pl

- Wiechetek Ł. (2019), *The Use of Social Networks by Business Researchers. Comparison of Google Scholar and Research Gate Usage by Scientists from Polish Economics Universities*, „Problemy Zarządzania”, no. 5(85), pp. 176–197.
- Życzkowski K. (2011), *Ile waży jedno cytowanie?*, „Forum Akademickie”, no. 10.

SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS OF ECONOMIC ACADEMIC WORKERS IN POLAND: BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Summary

University rankings take many features into account when making an evaluation. One of them are scientific achievements of employees. Based on the literature review, a research gap was identified and defined as the lack of comparisons of scientific achievements, at least in terms of citations, among research workers of economic universities in Poland. The aim of the article was defined as presenting and comparing the scientific achievements of employees of economic universities in Poland, using a set of bibliometric indicators as basis (number of publications, number of citations, *h*-index). The research shows that UE Wrocław employees have, on average, the most publications, Warsaw School of Economics (WSE) employees were quoted most often, the highest Hirsch index belongs to one of the UE Wrocław employees, while, on average, employees of WSE and UE Poznań have the highest rates.

Keywords: bibliometric analysis, scientific achievements, economic universities, citations, Hirsch index, publications

JEL: B30, O30, Z00

OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE POLSKICH EKONOMISTÓW AKADEMICKICH: ANALIZA BIBLIOMETRYCZNA

Streszczenie

Rankingi wyższych uczelni uwzględniają wiele kryteriów w swych ocenach. Jednym z nich są osiągnięcia naukowe zatrudnionych w nich pracowników. Przegląd literatury wskazuje, że brakuje porównań osiągnięć naukowych pracowników akademickich zatrudnionych w polskich uczelniach ekonomicznych, choćby w kategoriach liczby cytowań ich publikacji. Celem artykułu jest przedstawienie i porównanie dorobku naukowego pracowników wyższych uczelni ekonomicznych za pomocą analizy bibliometrycznej (liczba publikacji, liczba cytowań, indeks *h*). Przeprowadzona analiza pokazuje, że najwięcej publikacji – średnio biorąc – mają pracownicy Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, najczęściej cytowani są pracownicy Szkoły Głównej Handlowej, najwyższą wartość indeksu Hirscha ma jeden z pracowników Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, a średnio biorąc – pracownicy SGH i Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu.

Słowa kluczowe: analiza bibliometryczna, osiągnięcia naukowe, uniwersytety ekonomiczne, cytowania, indeks Hirscha, publikacje

JEL: B30, O30, Z00

НАУЧНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ ПОЛЬСКИХ ВУЗОВСКИХ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ЭКОНОМИКИ: БИБЛИОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

Резюме

При составлении рейтингов вузов учитываются различные критерии. Одним из них являются научные достижения работающих там преподавателей. Обзор литературы показывает, что сравнение научных достижений вузовских преподавателей, хотя бы в таких категориях как количество цитирования и публикаций, отсутствует. Автор статьи решил представить и сравнить научные достижения вузовских преподавателей с помощью библиометрического анализа (число публикаций, число цитирований, *h*-индекс). Проведенный анализ показывает, что наибольшее число публикаций имеют преподаватели Экономического университета во Вроцлаве, наиболее часто цитируются преподаватели Главной торговой школы в Варшаве, самый высокий показатель индекса Хирша у одного из преподавателей Экономического университета во Вроцлаве, а в среднем – у работников Главной торговой школы в Варшаве и Экономического университета в Познани.

Ключевые слова: библиометрический анализ, научные достижения, экономические университеты, цитирование, индекс Хирша, публикации

JEL: B30, O30, Z00

JOANNA FRANASZEK*

Choosing a Field of Education: Signaling, Mismatch, and Equilibrium Shifting

Introduction

In the last 30 years, Polish universities have experienced a drastic change in the demand for tertiary education. The number of students in post-communist Poland increased dramatically. The percentage of students within the age group 19–24 has quadrupled in the 20 years from 9.8% in 1990/91 to a peak of 40.8% in 2010/2011 and then experienced a small decline to 35.6% in 2018/19 (see Table 1).

Table 1
Enrolment ratio in higher education

Enroll. ratio	1990/91	1995/96	2000/01	2005/06	2010/11	2015/16	2018/19
Gross	12.9	22.3	40.7	48.9	53.8	47.6	46.2
Net	9.8	17.2	30.6	38.0	40.8	37.3	35.6

Gross: number of people (regardless of age) in tertiary education, as a percentage of the total population aged 19–24.

Net: number of people aged 19–24 in tertiary education as a percentage of the total population aged 19–24.

Source: Statistics Poland (2018).

There is evidence that a growing number of alumni might exceed the capacity of the labor market, resulting in a gap between a high supply of educated workers and little demand for them. Some fields of studies (humanities and social sciences) are claimed to be of little value on the labor market and since the higher education in Poland is publicly funded, the question of the effectiveness of the investment in students may naturally arise.

I employ a well-known model of signaling through education to show how different fields of studies may convey different signals about the workers' productivity. Then I present a simple numerical exercise on how increasing the cost of

* Joanna Franaszek, Ph.D. – College of Economic Analysis, SGH Warsaw School of Economics; ORCID: 0000-0001-9111-9055; e-mail: jfrana@sgh.waw.pl

and the LHS by Lagrange's mean value theorem (used twice) could be rewritten in terms of v 's derivative:

$$v_{e\theta}(e^*, \theta^*)(\bar{e}_{i_j} - \bar{e}_{i_{j-1}})(\bar{\theta}_j - t_j) = \frac{t_{j-1} - \bar{\theta}_{j-1}}{2},$$

where $e^* \in [\bar{e}_{i_{j-1}}, \bar{e}_{i_j}]$ and $\theta^* \in [t_j, \bar{\theta}_j]$. By Assumption 1, $v_{e\theta}$ is strictly negative, and the terms in brackets are strictly positive, therefore the LHS is strictly negative. We, therefore, conclude that the RHS must be strictly negative as well, and we get $\bar{\theta}_j > t_j \Rightarrow \bar{\theta}_{j-1} > t_{j-1}$. By repeating the exercise for $m = j - 1$, we get:

$$\left[v(\bar{e}_{i_{j-1}}, \bar{\theta}_{j-1}) - v(\bar{e}_{i_{j-2}}, \bar{\theta}_{j-1}) \right] - \left[v(\bar{e}_{i_{j-1}}, t_{j-1}) - v(\bar{e}_{i_{j-2}}, t_{j-1}) \right] + \frac{t_j - \bar{\theta}_j}{2} = \frac{t_{j-2} - \bar{\theta}_{j-2}}{2},$$

and, proceeding iteratively, we conclude that $\bar{\theta}_j > t_j \Rightarrow \bar{\theta}_i > t_i \forall i < j$. But since it must also hold for $i = 0$, it contradicts the fact that the sequences $\{\bar{\theta}_i\}_{i=0}^{M+1}$ and $\{t_i\}_{i=0}^{M+1}$ satisfy (9). Therefore, the initial assumption that there exist two different equilibria must have been false.

CHOOSING A FIELD OF EDUCATION: SIGNALING, MISMATCH, AND EQUILIBRIUM SHIFTING

Summary

In this paper the author reviews a well-known model of job market signaling through education, extending it to a choice of a field of study. In the theoretical part, she extends the classic model, by analyzing a game of education choice with continuum types of agents and discrete space of efforts, which is here interpreted as a field of study at the university level. In the second part, the author provides a simple numerical exercise to show how policy changes may influence the equilibrium. This exercise is used in the context of observed overeducation in the Polish labor market. Given the data on recent alumni's field of study and professional career, the author calibrates a stylized disutility function that would rationalize the choices within a signaling model with inelastic demand and some unobserved frictions. Then, she provides a simple illustrative argument on how an intervention by a better-informed social planner may shift the equilibrium. The author argues that overeducation may arise if the cost of getting a diploma is too small; this can lead to an over-supply of university graduates as compared with the labor market demand.

Keywords: higher education, labor market, signaling

JEL: D82, I26

WYBÓR KIERUNKU STUDIÓW: SYGNALIZACJA, NIEDOPASOWANIA I PRZESUNIĘCIA RÓWNOWAGI

Streszczenie

W artykule autorka rozszerza klasyczny model sygnalizacji na rynku pracy przez edukację, dodając do niego wybór kierunku studiów. W części teoretycznej badany jest model z nieprzeliczalną przestrzenią typów jednostek i dyskretną przestrzenią wyborów, które

tu są interpretowane jako dziedziny studiów. W drugiej części autorka przedstawia proste ćwiczenie numeryczne ilustrujące, jak zmiany polityki mogą wpłynąć na równowagę rynkową. Ćwiczenie to jest przeprowadzone w kontekście obserwowanego przededukowania na polskim rynku pracy. Wykorzystując dane dotyczące kierunku studiów i kariery zawodowej absolwentów, autorka kalibruje stylizowaną funkcję dysużyteczności, która racjonalizowałaby wybory w ramach modelu sygnalizacji z nieelastycznym popytem i niedoskonałą adaptacją rynkową. Następnie pokazano prosty przykład, w którym interwencja lepiej poinformowanego planisty może zmienić równowagę. Autorka wskazuje, że zjawisko przededukowania może występować w sytuacji, w której koszt uzyskania dyplomu jest zbyt niski, co może doprowadzić do nadwyżkowej podaży absolwentów wyższych uczelni w stosunku do rynkowego popytu na pracę.

Słowa kluczowe: studia wyższe, rynek pracy, sygnalizacja

JEL: D82, I26

ВЫБОР НАПРАВЛЕНИЯ УЧЕБЫ: СИГНАЛИЗАЦИЯ, НЕСООТВЕТСТВИЕ И ПЕРЕНОС РАВНОВЕСИЯ

Резюме

В настоящей статье автор расширяет классическую модель сигнализации на рынке труда через образование, добавляя в него выбор направления учебы. В теоретической части исследуется модель с неограниченным пространством типов единиц и прерывистым пространством выбора, под которыми понимаются здесь направления образования. Во второй части автор представляет простое числовое упражнение как иллюстрацию того, как политические изменения могут повлиять на рыночное равновесие. Это упражнение делается в контексте имеющегося «чрезмерного образования» на польском рынке труда. Используя данные о направлениях учебы и профессиональной карьере выпускников, автор делает калибровку стилизованной функции бесполезности, которая позволила бы рационализировать выборы в рамках модели сигнализации с неэластичным спросом и несовершенной рыночной адаптацией. Затем демонстрируется простой пример, в котором интервенция более информированного плановика может изменить равновесие. Автор указывает, что явление «чрезмерного образования» может появляться в условиях, когда стоимость получения диплома слишком низка, что может привести к чрезмерному предложению выпускников вузов по отношению к рыночному спросу на труд.

Ключевые слова: высшее образование, рынок труда, сигнализация

JEL: D82, I26

DOMINIK BUTTLER*

Empiryczna rewolucja. Nagroda Banku Szwecji im. Alfreda Nobla w 2021 r.: David Card, Joshua Angrist, Guido Imbens

Wstęp

W 2021 r. nagrodę Banku Szwecji im. Alfreda Nobla w dziedzinie nauk ekonomicznych otrzymali David Card (University of California, Berkeley – ½ nagrody) za empiryczny wkład w ekonomikę pracy oraz Joshua Angrist i Guido Imbens (obaj Massachusetts Institute of Technology – po ¼ nagrody) za metodologiczny wkład w analizę relacji przyczynowych. Członkini Komitetu Noblowskiego – Eva Mörk – zapytana o osobisty stosunek do dokonań laureatów przyznała, że ich prace zrewolucjonizowały sposób uprawiania ekonomii. Być może było to świadome nawiązanie do słów Angrista, który przemiany zachodzące w metodologii badań ekonomicznych na przełomie lat 80. i 90. ubiegłego wieku nazwał „rewolucją wiarygodności” (Angrist, Pischke 2010). Z pewnością całą trójkę tegorocznych noblistów – wchodzącą wówczas w akademicką dorosłość – można uznać za jej przywódców. Artykuł opisuje istotę schematu quasi-eksperymentalnego – na którym opiera się rewolucja wiarygodności – i najważniejsze metody tego podejścia. Następnie prezentuje, na czym polegała zmiana w uprawianiu ekonomii, którą zawdzięczamy noblistom. Na tym tle zarysowany zostaje dorobek tegorocznych laureatów – zarówno w obszarze metod ekonometrycznych, jak i wiedzy ekonomicznej w trzech obszarach: edukacji, migracji międzynarodowych i rynku pracy. Ostatnia część artykułu dotyczy ograniczeń podejścia empirycznego reprezentowanego przez noblistów. Tekst kończy krótka prezentacja sylwetki Alana Kruegera, który – gdyby żył – z pewnością dołączyłby do grona tegorocznych laureatów.

1. Charakterystyka schematu quasi-eksperymentalnego

Punktem odniesienia dla schematu quasi-eksperymentalnego jest dobrze znany z medycyny schemat badań randomizowanych (*randomized control trials* – RCT), który Joshua Angrist uznaje za „złoty standard”. Badając skuteczność leku, dzielimy losowo uczestników badania na grupę eksperymentalną, która otrzymuje lekarstwo, i grupę kontrolną,

* Dr hab. Dominik Buttler – Katedra Pracy i Polityki Społecznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu; ORCID: 0000-0001-9836-1047; e-mail: dominik.buttler@ue.poznan.pl

- Imbens G.W., Wooldridge J.M. (2009), *Recent Developments in the Econometrics of Program Evaluation*, „Journal of Economic Literature” 47(1), s. 5–86 (<https://doi.org/10.1257/jel.47.1.5>).
- Kearl J.R., Pope C.L., Whiting G.C., Wimmer L.T. (1979), *A Confusion of Economists?*, „The American Economic Review” 69(2), s. 28–37.
- Krueger A.B. (2019), *Rockonomics: A Backstage Tour of what the Music Industry can Teach Us About Economics and Life*, Broadway Business, New York.
- Leamer E.E. (1983), *Let's Take the Con Out of Econometrics*, „The American Economic Review” 73(1), s. 31–43.
- Lee D.S., Lemieux T. (2010), *Regression Discontinuity Designs in Economics*, „Journal of Economic Literature” 48(2), s. 281–355 (<https://doi.org/10.1257/jel.48.2.281>).
- Neumark D. (2021), *The True Story of the Minimum-Wage Fight* (wywiad) (<https://freakonomics.com/podcast/minimum-wage/>).
- Rosenzweig M.R., Wolpin, K.I. (2000), *Natural „Natural Experiments” in Economics*, „Journal of Economic Literature” 38(4), s. 827–874 (<https://doi.org/10.1257/jel.38.4.827>).
- Summers A.A., Wolfe B.L. (1977), *Do Schools Make a Difference?*, „The American Economic Review” 67(4), s. 639–652.

EMPIRYCZNA REWOLUCJA.

NAGRODA BANKU SZWECJI IM. ALFREDA NOBLA W 2021 R.: DAVID CARD, JOSHUA ANGRIST, GUIDO IMBENS

Streszczenie

W artykule opisano istotę schematu quasi-eksperymentalnego wykorzystywanego i twórczo rozwijanego przez laureatów tegorocznej Nagrody Nobla. W szczególności scharakteryzowano cztery najpopularniejsze metody stosowane w ramach tego podejścia: model regresji nieciągłej, techniki parowania statystycznego, metodę różnicy w różnicach oraz regresję ze zmienną instrumentalną. Następnie przedstawiono istotę „rewolucji wiarygodności”, która – m.in. za sprawą Davida Carda, Joshuy Angrista i Guido Imbensa – odmieniła sposób uprawiania współczesnej ekonomii i wprowadziła metody quasi-eksperymentalne do kanonu ekonometrii. Na tym tle został zarysowany dorobek tegorocznych laureatów zarówno w odniesieniu do metod ekonometrycznych, jak i wiedzy ekonomicznej w trzech obszarach: edukacji, migracji międzynarodowych i rynku pracy. W artykule omówiono również ograniczenia podejścia empirycznego reprezentowanego przez noblistów. W ostatniej części zaprezentowano sylwetkę Alana Kruegera, wieloletniego współpracownika tegorocznych laureatów, który – gdyby żył – z pewnością dołączyłby do grona nagrodzonych ekonomicznym Noblem.

Słowa kluczowe: ekonomia rynku pracy, ekonomia edukacji, metody quasi-eksperymentalne

JEL: I26, C26, C5, C9, F2, J38

EMPIRICAL REVOLUTION

NOBEL MEMORIAL PRIZE IN ECONOMIC SCIENCES IN 2021: DAVID CARD, JOSHUA ANGRIST, GUIDO IMBENS

Summary

The article describes the essence of the quasi-experimental scheme widely used and creatively developed by the winners of this year's Nobel Prize. In particular, the four most popular methods used within this approach are characterized: regression discontinuity design, propensity score

matching, difference-in-differences method, and instrumental variable regression. Subsequently the essence of the so-called “credibility revolution” in economics is presented, which – thanks to David Card, Joshua Angrist and Guido Imbens – changed the way of conducting contemporary economic research and introduced quasi-experimental methods to the mainstream of econometrics. Against this background, the achievements of this year’s laureates have been outlined both in the area of econometric methods and economic knowledge in three areas: education, international migration and the labour market. The article also discusses the limitations of the empirical approach represented by the Nobel Prize winners. The last part presents the profile of Alan Krueger, a long-time associate of this year’s Laureates, who – if he were still alive – would certainly join the group of the economic Nobel Prize winners.

Keywords: labour economics, economics of education, quasi-experimental design

JEL: I26, C26, C5, C9, F2, J38

**ЭМПИРИЧЕСКАЯ РЕВОЛЮЦИЯ.
ПРЕМИЯ ШВЕДСКОГО БАНКА ИМ. АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ В 2021 ГОДУ:
ДЭВИД КАРД, ДЖОШУА АНГРИСТ, ГВИДО ИМБЕНС**

Резюме

В статье описана сущность квазиэкспериментальной схемы, которая была использована и творчески переработана лауреатами Нобелевской премии 2021. Дана характеристика четырех наиболее популярных методов, используемых при таком подходе: модель прерывистой регрессии (RDD), техники псевдорандомизации (PSM), метод разниц в различиях (DiD) и регрессия с инструментальными переменными (IVR). Затем была охарактеризована так называемая «революция достоверности», которая благодаря, в частности, Дэвиду Карду, Джошуа Ангристу и Гвидо Имбенсу, позволила преобразовать методы современной экономической науки и ввести квазиэкспериментальные методы в канон эконометрии. На этом фоне были представлены достижения лауреатов 2021 года в области эконометрических методов и экономических знаний в трех направлениях: образования, международной миграции и рынка труда. В статье рассмотрены также ограничения эмпирического подхода, используемого лауреатами. В последней части представлен портрет Алана Крюгера, многолетнего сотрудника лауреатов, который умер несколькими годами раньше и который, без сомнения, разделит бы с ними эту награду.

Ключевые слова: экономика рынка труда, экономика образования, квазиэкспериментальные методы

JEL: I26, C26, C5, C9, F2, J38

Polska w Unii Europejskiej – od stowarzyszenia do piętnastoletniego członkostwa. Monografia jubileuszowa dedykowana Profesor Elżbiecie Kaweckiej-Wyrzykowskiej, pod redakcją naukową A.A. Ambroziaka i A.D. Szypulewskiej-Porczyńskiej, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2020, s. 644.

Jest dobrym obyczajem akademickim, gdy pracownicy, wychowankowie profesorów zbliżających się do wieku emerytalnego, wyrażają swoje uznanie i wdzięczność swoim mistrzom za opiekę naukową oraz pomoc w profilowaniu i realizacji ścieżki awansowej, przygotowując dedykowaną monografię. Wzorcowym przykładem starannie opracowanej i wydanej książki poświęconej dorobkowi i osiągnięciom naukowym, dydaktycznym, organizacyjnym, a także pozycji w środowisku akademickim w Polsce i za granicą jest właśnie ta, o której mamy zaszczyt i przyjemność pisać. Pani Profesor Elżbieta Kawecka-Wyrzykowska posiada pionierski i obszerny dorobek publikacyjny w dziedzinie integracji europejskiej, obejmujący szeroki zakres zagadnień ekonomii integracji i funkcjonowania Unii Europejskiej. Aktywność naukowo-dydaktyczna Pani Profesor jest imponująca, czego wymownym świadectwem jest liczba i wartość publikacji, w tym podręczników, liczba wypromowanych doktorów, organizowane konferencje i uczestnictwo w radach naukowych konferencji, jak też wygłaszane referaty. Te wyraźnie mierzalne osiągnięcia zdecydowały o przyznaniu Pani Profesor nie tylko wielu nagród i ważnych odznaczeń, lecz także zdobyciu pozycji autorytetu naukowego w środowisku akademickim. Nie możemy pominąć ważnych cech charakteryzujących Panią Profesor jako człowieka, takich jak skromność, szacunek wobec innych i gotowość do dyskusji w przypadku zaistnienia potrzeby koleżeńskiejskiej konsultacji. Etapem aktywności Pani Profesor, w pewnym sensie zwieńczającym Jej sukcesy w pracy jako nauczyciela akademickiego, było pełnienie funkcji prorektora SGH oraz zaangażowanie na rzecz promocji i poprawy pozycji uczelni w badaniach i współpracy międzynarodowej.

Na treść monografii składają się: wprowadzenie i życiorys Pani Profesor autorstwa redaktorów naukowych monografii, wykaz ważniejszych publikacji, listy gratulacyjne od Rektora SGH dr. hab. Marka Rockiego prof. SGH i Dziekana Kolegium Gospodarki Światowej prof. dr hab. Marzenny Anny Weresy, 34 prace autorów reprezentujących specjalizację naukowo-dydaktyczną Jubilatki, zaproszonych do udziału w dedykowanej Jej książce, którą zamyka kilka fotografii ilustrujących zaledwie wybrane chwile z twórczego życia naukowego i podróży Pani Profesor. Zasadniczą część monografii stanowią prace znanych i współpracujących z Panią Profesor przedstawicieli środowisk akademickich z całej Polski oraz kilku reprezentantów naszego kraju w instytucjach Unii Europejskiej. W spisie treści i w książce w poz. 22 została podana informacja o śmierci prof. dr. hab. Andrzeja Stępnika 19 grudnia 2019 r. w USA, z podkreśleniem Jego zasług w organizowaniu badań nad integracją europejską i współpracy Uniwersytetu Gdańskiego z Komisją Europejską.

Charakteryzując merytoryczną część książki, można zauważyć, że prawie wszystkie prace są tematycznie związane z jej tytułem, niemniej ich autorzy odnoszą się do różnych aspektów członkostwa Polski w Unii Europejskiej bądź zajmują się wybranymi sferami

między regiony, realizowanych celach i zadaniach oraz ich efektach. Najciekawsza jest końcowa część tekstu, w której przedmiotem oceny są miary i efekty polityki spójności. Szkoda, że została potraktowana sygnałnie, niemniej w aspekcie koncepcyjnym praca przyciąga uwagę, choć jej tytuł jest zbyt filozoficzny. Obszerną analizę pomocy dla Polski z funduszy UE przedstawiła D. Czykier-Wierzba (*Pomoc z unijnych funduszy polityki spójności dla polskich regionów w latach 2004–2020*). Przeprowadziła ją na podstawie danych ilustrujących wydatki budżetowe na politykę spójności w Polsce, określone w Wieloletnich Ramach Finansowych. W związku z tym analiza obejmuje trzy okresy czasowe: 2004–2006, 2007–2013 i 2014–2020. Jest solidna w aspekcie prezentacji i interpretacji materiału statystycznego oraz formułowanych wniosków. Te trzy opracowania wzajemnie się uzupełniają i stanowią wartościowe, dobrze udokumentowane źródło wiedzy na temat korzyści dla Polski, będących następstwem uzyskanego dostępu do funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności po przystąpieniu do UE. Jeden tekst nie spełnia kryteriów pozwalających na zaliczenie go do wymienionych grup prac. Jego Autorem jest J. Świerkocki, a przedmiotem opracowania *Polityka specjalnych stref ekonomicznych w Polsce*. Autor uważa, że SSE raczej nie sprawdziły się jako forma interwencji łagodzącej lokalne problemy społeczno-gospodarcze w okresie transformacji systemowej oraz mającej przyciągać inwestycje modernizacyjne, a stały się bardziej miejscem i okazją do osiągania korzyści przez inwestorów zagranicznych, którzy realizowali swoje cele, niekoniecznie ukierunkowane na rozwiązywanie problemów obszaru SSE. Takie uogólnienie nie oddaje całej złożoności tego zjawiska, a zwłaszcza jego aspektów pozytywnych i dlatego praca J. Świerkockiego zasługuje na głębszą refleksję.

Podsumowując, ta obszerna monografia jest unikalnym źródłem wiedzy o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, jej problemach, ale przede wszystkim o szansach awansu gospodarczego dla krajów „doganiających” na przykładzie Polski. Jako autorzy znaleźli się w niej prawie wszyscy ekonomiści, którzy z pasją studiowali literaturę w bibliotekach krajów Europy i uczestniczyli w konferencjach organizowanych przez Komisję Europejską oraz różnego rodzaju projektach dydaktycznych i naukowych od lat 90. XX w. W uznaniu dorobku w dziedzinie integracji europejskiej wielu reprezentantom tej specjalizacji zostały przyznane *Jean Monnet Chairs*, w tym Profesor Elżbiecie Kaweckiej-Wyrzykowskiej, a program *Jean Monnet Action* był przez wiele lat wspierany przez Panią Jacqueline La-stenouse, której serdecznie dziękujemy.

Bogumiła Mucha-Leszko* i Czesław Skowronek**

* Prof. zw. dr hab. Bogumiła Mucha-Leszko – Akademia Nauk Stosowanych Wincentego Pola w Lublinie; ORCID: 0000-0002-1288-4662; e-mail: mucha@hektor.umcs.lublin.pl

** Prof. zw. dr hab. Czesław Skowronek – Collegium Mazovia Innowacyjna Szkoła Wyższa